

Biblioteka
Kalipso

Naslov originala
Louisa May Alcott
Little Women

Luiza Mej Alkot

MALE ŽENE
i
DOBRE SUPRUGE

Prevela sa engleskog
Sandra Bakić Topalović

ODISEJA
Beograd, 2019.

Uvod

*Kreni na put, knjižice moja,
i svima koji ti otvore vrata svoja
pokaži šta to čuvaš skriveno u grudima;
S nadom da ćeš pružiti blagoslov ljudima,
Da postanu bolji hodočasnici nego što smo ti i ja.
Pričaj im o Milosti; ona je ta
koja prva na put hodočašća pođe.
Poduči mlade devojke kad vreme dođe
O dobrobitima Carstva nebeskog, i mudra budi;
Jer čak i male žene koje posrću mogu slediti Boga
Istim putem kojim su hodali sveti ljudi.*

Prerađeni stihovi iz knjige Džona Banjona

Prvi deo MALE ŽENE

1. Igra hodočasnika

„Bez poklona, Božić kao da nije Božić”, gundala je Džo, ležeći na tepihu.

„Strašno je biti siromašan!” – uzdahnula je Meg, gledajući svoju staru haljinu.

„Mislim da nije fer da neke devojke imaju sve što pozele, dok druge nemaju baš ništa”, dodala je Ejmi plačno.

„Ali mi imamo mamu i tatu i jedna drugu”, rekla je na to Bet.

Lica četiri devojčice, obasjana vatrom iz kamina, razvedrila su se nakon ovih reči, ali ubrzo su se ponovo snuždila kada je Džo progovorila:

„Tata nije tu i ko zna kada će se vratiti”. Nije izgovorila „Možda nikad”, ali nije ni morala jer je svaka, na sam pomen oca koji je otišao u rat, upravo to pomislila.

Nastupila je kratka tišina koju je Meg prekinula mirnim glasom:

„Znate da je mama predložila da se ove godine odrekemo poklona jer će ova zima biti posebno teška; ona smatra da ne treba trošiti novac na sitna zadovoljstva dok vojnici pate u ratu. Ne možemo učiniti mnogo, ali se možemo bar toliko žrtvovati i trebalo bi da to učinimo drage volje. Ipak, priznajem da ja to ne mogu”, zavrtila je Meg glavom, setivši se svih onih divnih stvari koje je želela da dobije.

„Ne verujem da bi ono što bismo mi potrošile nekom zaista pomoglo. Svaka od nas ima po dolar, kakve bi koristi vojska imala od toga? Pristaću da ne dobijem poklone od vas, ali sebi ću kupiti ‘Undinu i Sintrama’. Toliko dugo to želim!” – rekla je Džo, koja je obožavala knjige.

„Ja sam planirala da svoj dolar potrošim na nove note”, rekla je Bet uz neprimetni uzdah koji su čuli samo žarač i stalak za čajnik.

„Ja ću kupiti onu lepu kutiju Faberovih bojica. To mi stvarno treba”, rekla je Ejmi odlučno.

„Mama nije pominjala našu ušteđevinu i sigurno ne želi da se odrekemo baš svega. Neka svaka kupi sebi ono što želi, sigurna sam da smo

zaslužile malo zabave”, dodala je Džo, proučavajući đonove svojih cipela poput mladog gospodina.

„Ja sigurno jesam! Podučavam onu dosadnu decu po ceo dan, umesto da uživam kod kuće”, požalila se Meg,

„Ti se ne mučiš ni upola kao ja”, rekla je Džo. „Kako bi ti bilo da si satima zarobljena sa nervoznom, svadljivom staricom koja ti ne da da sedneš, nikada nije zadovoljna i toliko te nervira da bi najradije iskočila kroz prozor ili zaplakala?”

„Nije lepo žaliti se, ali ipak mislim da je pranje sudova i sređivanje kuće najgori posao na svetu. To me izluđuje, a ruke mi se toliko ukoče da posle ceo dan ne mogu da vežbam!” – Bet je pogledala svoje ogrubele ruke uz glasan uzdah.

„Mislim da se nijedna od vas ne muči kao ja”, zakukala je Ejmi. „Vi ne morate da idete u školu sa onim bezobraznim devojčicama koje vam se rugaju ako ne umete da rešite neki zadatak, ismevaju vaše haljine, etiketiraju vam oca jer nije bogat i vređaju vas ako nemate savršen nos”.

„Valjda misliš kleveću a ne etiketiraju, pa nije tata tegla s krastavcima da se na njega zalepi etiketa¹”, rekla je Džo podsmešljivo.

„Znam šta sam mislila, ne moraš da budeš tako *statirična*. Treba koristiti fine reči, tako se bogati *vokabilar*”, odgovorila je Ejmi ponosno.

„Prestanite da se svađate, deco. Džo, zar ne bi volela da i dalje imamo sav onaj novac koji je tata izgubio kad smo bile male? Oh, Bože! Kako bismo bile srećne da nije svih ovih briga!” – rekla je Meg koja se dobro sećala boljih vremena.

„Pre neki dan si rekla da misliš da smo srećnije od dece Kingovih koja se, iako imaju novca, stalno svađaju.”

„U pravu si, Bet. Stvarno mislim da jesmo. Iako moramo da radimo, znamo da se zabavljamo i prilično smo skladna družina, što bi rekla Džo”.

„Džo stvarno koristi neke čudne izraze”, primetila je Ejmi i prekorno pogledala sestru koja se pružila na tepihu. Džo se odmah uspravila, stavila ruke u džepove i počela da zvižduće.

„Ne radi to, Džo, to rade dečaci!”

„Baš zato to i radim.”

„Ne mogu da podnesem grube devojčice bez trunke ženstvenosti!”

¹ Igra rečima: eng. *label* znači papirna etiketa, ali se može koristiti i u prenesenom značenju; reč *libel* (kleveta) slično zvuči a i značenje im je približno.

„A ja mrzim prefinjene mamine maze!”

„Ptičice se lepo slažu u svom gnezdu”, zapevala je Bet u pokušaju da smiri sestre, sa tako smešnim izrazom lica da su oštri glasovi sestara omekšali i svađa je momentalno prestala.

„Zaista, devojke, obe ste krive”, rekla je Meg, prihvatajući se uloge starije, ozbiljne sestre. „Džozefina, već si dovoljno odrasla da prestaneš sa dečaćkim fazonima i počneš lepo da se ponašaš. To nije bilo toliko važno kada si bila mlađa, ali sada si tako visoka! I podigni tu kosu, seti se da si dama.”

„Nisam! A ako ću to postati ukoliko podignem kosu, onda ću je vezivati u repiće dok ne napunim dvadeset”, povikala je Džo. Skinula je mrežicu sa glave i raspustila svoju kestenjastu kosu. „Stresem se od same pomisli da treba da odrastem i postanem gospođica Marč. Da treba da nosim duge haljine i hodam ukočeno! I bez toga je dovoljno loše što sam žensko, a sviđa mi se ponašanje dečaka, njihove igre i poslovi. Nikada neću prežaliti što se nisam rodila kao dečak, a sad je gore nego ikad, jer umirem od želje da se pridružim tati u borbi, a mogu samo da ostanem kod kuće i štrikam, kao neka baba!”

Džo je besno zavatlala plavom čarapom tako da su igle zazvečale kao kastanjete, a klupko vune se otkotrljalo preko poda.

„Jadna Džo! To je zaista strašno, ali tu nema pomoći. Moraš se zadovoljiti svojim dečaćkim imenom i time da nam glumiš brata”, rekla je Bet, milujući sestrinu kosu rukom čiji blagi dodir nisu mogli da ogrube ni svi oprani sudovi ni sva opajana prašina ovog sveta.

„A što se tebe tiče, Ejmi”, nastavila je Meg, „ti stvarno preteruješ sa prenemaganjem. To sada može delovati simpatično, ali ako ne budeš pazila, odrašćeš u pravu izveštačenu gusku. Volim tvoje fine manire i prefinjen govor kada se ne praviš da si dama, ali apsurdne reči koje izgovaraš jednako su užasne kao one koje izgovara Džo”.

„Ako je Džo muškarača a Ejmi guska, šta sam onda ja?” – pitala je Bet, spremna na udarac koji sledi.

„Ti si prava duša, ništa drugo”, odgovorila je Meg blago. Niko joj nije protivrečio jer je „Mišica”, kako su zvali Bet, bila miljenica cele porodice.

Mladi čitaoci vole da znaju kako junaci priče izgledaju, pa ćemo iskoristiti ovaj trenutak da im ukratko opišemo četiri sestre koje su plele uz veselo pucketanje vatre, dok je napolju provejavao decembarski sneg. Soba u kojoj su sedele bila je prijatna, iako je tepih već izbledeo a nameštaj bio

sasvim jednostavan. Na zidu je visilo nekoliko slika i polica sa knjigama, prozore su krasile hrizanteme i crni kukurek i čitavu prostoriju je ispunjavao osećaj porodične sloge.

Margaret, najstarija sestra, imala je šesnaest godina i bila je vrlo lepa: zaobljena i svetlog lica, sa krupnim očima, bujnom smeđom kosom, lepim usnama i belim rukama na koje je bila posebno ponosna.

Petnaestogodišnja Džo je bila izuzetno visoka, vitka i smeđa. Činilo se da nikada ne zna šta će sa svojim dugim udovima koji kao da su joj uvek smetali, pa je podsećala na nekakvo ždrebe. Imala je izražena usta, smešan nos i oštre sive oči kojima ništa nije moglo da promakne i koje su bile čas vatrene, čas šaljive ili pronicljive. Duga, gusta kosa bila je njena jedina lepa crta, ali ju je uvek držala skupljenu u mreži kako joj ne bi smetala. Džo je imala obla ramena, krupne šake i stopala, nikada nije preterano vodila računa o svojoj odeći i odavala je nelagodan utisak devojčice kojoj se uopšte ne dopada to što izrasta u mladu ženu.

Elizabeta – ili Bet, kako su je svi zvali – imala je trinaest godina i bila je rumena, glatke kose i svetlih očiju. Bila je stidljiva, blagog glasa i izraza lica koji je retko šta moglo da uzbudi. Otac ju je zvao „Mala smirenost” i taj nadimak joj je odlično pristajao. Bet kao da je živela u svom sopstvenom srećnom svetu, koji je povremeno napuštala samo zbog malobrojnih ljudi koje je volela i kojima je verovala.

Ejmi, iako najmlađa, bila je najvažnija od sestara – bar po sopstvenom mišljenju. Poput Snežne kraljice, imala je plave oči i plavu kosu, lokne su joj dosezale do ramena. Bleda i vitka, imala je držanje prave dame uvek svesne svog ponašanja.

Kakvog su karaktera bile četiri sestre, tek će se otkriti.

Sat je otkucao šest. Bet je, nakon što je očistila ognjište, stavila papuče pored vatre da se ugrelu. Kao da je samo jedan pogled na te stare papuče uticao na devojke; majka je stigla i one su je veselo pozdravile. Meg je prestala da pridikuje i upalila je lampu, Ejmi je ustala iz stolice bez pitanja, a Džo je zaboravila na umor i skočila je da papuče približi vatri.

„Baš su se izlizale, potrebne su joj nove.”

„Razmišljala sam da iskoristim svoj dolar i kupim joj jedne”, rekla je Bet.

„Ne, ja ću!” – uzviknula je Ejmi.

„Ja sam najstarija”, rekla je Meg, ali Džo ju je odlučno prekinula. „Ja sam glava kuće, sada kada tata nije tu, i ja ću kupiti papuče. Tata mi je rekao da brinem o mami dok se on ne vrati.”

„Imam ideju”, rekla je Bet, „umesto da kupimo sebi nešto za Božić, hajde da svaka kupi poklon mami”.

„To tako liči na tebe, draga Bet! Šta ćemo joj kupiti?” – upitala je Džo.

Razmišljale su nekoliko minuta, a onda je Meg izjavila, kao da joj je sinula ideja dok je posmatrala svoje lepe šake: „Ja ću joj pokloniti rukavice”.

„A ja papuče, najbolje koje nađem”, uzvikknula je Džo.

„Ja ću joj kupiti nekoliko ukrasnih maramica”, rekla je Bet.

„Ja ću joj pokloniti bočicu kolonjske vode. Ona to voli a nije ni skupo, tako da će mi ostati nešto novca i za bojice koje sam htela da kupim”, rekla je Ejmi.

„Kako ćemo joj dati sve to?” – pitala je Meg.

„Stavićemo poklone na sto, pozvati je u sobu i gledati kako otvara pakete. Kao što smo mi to radile za rođendan”, rekla je Džo.

„Uvek sam se plašila kada dođe red na mene da sa krunom na glavi sednem u veliku stolicu i gledam vas kako mi uz poljupce dajete poklone. Dopadali su mi se pokloni i poljupci, ali bilo je grozno sedeti tu dok me gledate kako otvaram poklone”, rekla je Bet.

„Pustićemo mamu da misli da smo kupile poklone za sebe i onda ćemo je iznenaditi. Sutra moramo u kupovinu, Meg. Toliko toga još ima da se uradi za božićnu predstavu”, rekla je Džo hodajući tamo-amo po sobi dignuta nosa, sa rukama na leđima.

„Mislim da će ovo biti poslednja predstava u kojoj ću igrati. Previše sam odrasla za takve stvari”, zaključila je Meg, iako se takvim prilikama uvek radovala kao dete.

„Nećeš prestati, znam, sve dok budeš mogla da nosiš belu haljinu i nakit od zlatnog papira. Ti si najbolja glumica među nama i sve će propasti ako nas ostaviš na cedilu”, rekla je Džo. „Večeras moramo da vežbamo. Dođi, Ejmi, hajde da probamo scenu sa padanjem u nesvest, to ti baš i ne ide od ruke”.

„Nema mi pomoći. Nikada nisam videla nekoga da pada u nesvest i ne želim da završim s modricama od padanja. Ako uspem lagano da se spustim, uspem; ako ne, graciozno ću pasti u fotelju. Briga me i da Igo dođe i zapreti mi pištoljem”, odgovorila je Ejmi koja nije baš bila talentovana glumica, ali je bila mala i dovoljno lagana da je negativac iz predstave lako odnese sa bine.

„Probaj ovako: protrči kroz sobu kršeći ruke i plačno vikni ‘Spasi me, Rodrigo! Spasi me!’” – predložila je Džo uz melodramatičan vrisak od kog se koža ježila.

Ejmi je neuspješno pokušala da je oponaša: pružila je zgrčene ruke ispred sebe i kretala se kao lutka. Njen uzvik je delovao kao da ju je nešto ubolo a ne kao da je uplašena. Džo je uzdahnula razočarano, Meg je prsnula u smeh, a Bet se toliko zanela da je zaboravila na tost koji je izgoreo.

„Ne vredi! Moraš dati sve od sebe tokom predstave. Ako ti se publika bude smejala, nemoj mene da kriviš. Hajde, Meg.”

Odavde je sve teklo glatko. Don Pedro se pobunio protiv sveta u govoru dugom dve strane bez ijednog prekida; veštica Hagar je bacala čini nad svojim kotlom u kojem se pušio napitak od žaba krastača; Rodrigo se odvažno oslobodio iz lanaca, a Igo je umirao u agoniji, otrovan arsenikom, uz očajničke krike.

„Ova je najbolja do sada”, rekla je Meg, dok je pokojni negativac ustajao trljajući laktove.

„Ne razumem kako možeš da pišeš i glumiš tako divne komade, Džo. Ti si novi Šekspir!” – uzviknula je Bet. Čvrsto je verovala da su njene sestre istinski genijalne.

„Ne baš”, odgovorila je Džo skromno. „Mislim da je operaska tragedija ‘Veštičja kletva’ sasvim fina, ali više bih volela da igramo ‘Magbeta’, kad bismo samo imali vrata u podu za Banka. Oduvek sam želela da igram ubicu. ‘Da li to nož pred sobom vidim ja?’” – izgovorila je dramatično, uz kolutanje očima i mahanje rukama, baš kao što je videla da to rade čuveni glumci.

„Ne, to je viljuška za tost, sa maminom papučom umesto hlebom na njoj. Bet je baš opčinjena glumom!” – uzviknula je Meg, a proba se završila opštim smehom.

„Drago mi je što vas zatičem u tako dobrom raspoloženju, drage moje devojke”, čuo se vedri glas na vratima. Glumci i publika su ustali da pozdrave majku koja je upravo ulazila. Delovala je plemenito iako nije bila u elegantnoj odeći. Devojke su smatrale da se ispod tog sivog ogrtača i šeširića koji je odavno izašao iz mode krije najbolja majka na svetu.

„Kako ste, drage moje? Toliko je bilo posla, toliko kutija koje je trebalo spremi za sutra, da nisam stigla na večeru. Da li me je neko tražio, Bet? Kako je tvoja prehlada, Meg? Džo, deluješ iscrpljeno. Dođi i poljubi me, malena.”

Dok je ovo izgovarala, gospođa Marč je sa sebe skinula mokru odeću i obula zagrejane papuče; spustila se na fotelju, posadila Ejmi u krilo i

pripremala se da započne svoj omiljeni deo dana. Devojke su se rastrčale, trudeći se da joj ugrade, svaka na svoj način. Meg je postavila sto za čaj, Džo je donela drva i privukla stolice, ispuštajući i obarajući pritom sve što je dotakla, Bet se tiho šetkala između kuhinje i salona, dok je Ejmi iz fotelje, prekrštenih ruku, izdavala naredbe.

Kada su se okupile oko stola, gospođa Marč je zadovoljno saopštila: „Nakon večere imam za vas iznenađenje.”

Na licima devojaka pojavio se širok osmeh. Bet je zatapšala, ne obraćajući pažnju na keks koji je držala u ruci, Džo je od uzbuđenja bacila salvetu uvis: „Pismo! Pismo! Tri puta ura za tatu!”

„Da, napisao nam je dugo pismo. Kaže da je dobro i da misli da će zimu provesti mnogo bolje nego što smo se nadali. Šalje čestitke za Božić a za vas ima posebnu poruku”, rekla je gospođa Marč, lupkajući se po džepu kao da u njemu krije blago.

„Požurite sa večerom! Ejmi, prestani da se izmotavaš i keziš nad tanjirom”, uzviknula je Džo i tako uzbuđena se zagrcnula od čaja i ispustila namazano parče hleba na pod.

Bet je završila sa jelom i već je sela u svoj čošak gde je radosno iščekivala ostale da joj se pridruže.

„Lepo je od tate što je odlučio da u rat ode kao kapelan, kad je već previše star da učestvuje u borbi”, rekla je Meg.

„Šta bih ja dala da sam mogla da mu se pridružim kao dobošar ili kao *vivan*²... kako li se kaže... Ili kao medicinska sestra, kako bih mogla da mu budem blizu i pomognem mu”, rekla je Džo.

„Sigurno nije nimalo prijatno stalno spavati po šatorima, jesti koje-kakve splačine i piti iz limenih šolja”, uzdahnula je Ejmi.

„Kada će se tata vratiti, mama?” – pitala je Bet drhtavim glasom.

„Sigurno ne još nekoliko meseci, draga, osim ako se ne razboli. Ostaće u službi i vredno raditi svoj posao sve dok može i nećemo mu tražiti da se vrati ranije ni minut nego što bi trebalo. A sad dođite da čujete šta piše u pismu.”

Prišle su bliže vatri. Majka je sela u veliku stolicu, Bet joj se šćućurila pored stopala, Meg i Ejmi su sele na rukohvate, a Džo se nalaktila na naslon, kako niko ne bi video ni trag emocija koje bi pismo moglo da izazo-

² Džo misli na francuski izraz *vivandiere*, odnosno na žene koje su dobrovoljno odlazile u rat kako bi kuvale za vojnike.

ve. U tim vremenima bilo je malo pisama koja nisu dirljiva, naročito među onima što su ih očevi slali porodicama koje su ih čekale kod kuće. U ovom pismu nije bilo mnogo reči o teškim trenucima koje je doživio, opasnostima sa kojima se susretao ili čežnji koju je osećao za domom. To je bilo vedro pismo, puno nade i živih opisa života u kampu, marševa i napredovanja vojske. Tek ga je pri kraju pisma savladala očinska ljubav i želja da vidi ćerke.

„Prenesi devojkicama moju ljubav i poljupce. Reci im da svakog dana mislim na njih i da ih svake noći pominjem u molitvama. One su mi svakodnevna uteha. Godina deluje kao dug period, ali podseti ih da dok čekamo svi treba da nađemo sebi nešto što ćemo raditi, kako to vreme ne bi bilo potrošeno uzalud. Znam da će upamtiti sve što sam im rekao, da će se lepo ponašati prema tebi i redovno ispunjavati svoje dužnosti, da će se hrabro boriti protiv svojih mana i lepo se vladati. tako da ću, kada se vratim, biti još ponosniji na svoje male žene.”

Kada su stigle do tog dela, svima su se oči već ispunile suzama. Džo nije bila posramljena zbog suze koja joj je skliznula sa nosa, niti je Ejmi obratila pažnju na to što joj se lokne gužvaju dok je, zagnjurenog lica u mamino rame, naglas plakala: „Ja stvarno jesam sebična! Ali zaista ću se truditi da budem bolja i da ga ne razočaram!”

„Svi ćemo se truditi”, uzviknula je Meg. „Previše se opterećujem svojim izgledom i mrzim da radim, ali daću sve od sebe da to više ne bude tako!”

„Ja ću se truditi da budem ‘mala žena’, kako ima običaj da me zove, umesto da budem gruba i divlja; ali i da ispunim svoju dužnost ovde gde sam sada, umesto da maštam o tome da budem negde drugde”, rekla je Džo, pomislivši kako je uzdržavanje od sopstvene prirode kod kuće mnogo teži zadatak od sukoba sa pobunjenicima tamo na jugu.

Bet je ćutala. Obrisala je suze plavom čarapom i koncentrisala se na štrikanje. Nije želela da gubi vreme i odmah se dala na posao. U sebi je obećala da će biti sve ono što bi otac želeo da zatekne kada se konačno vrati kući posle godine provedene na frontu.

Gospođa Marč je prekinula tišinu koja je nastupila kad je Džo završila: „Sećate li se kako ste se kao male igrale igre hodočasnika? Toliko ste se radovala kada vam dam da na leđa stavite džakove i uzmete šešire, štapove i papire, i pustim vas da krenete kroz kuću od podruma, koji ste zvale Grad Uništenja, skroz, skroz gore do tavana gde ste skupljale stvari da izgradite Nebeski grad”.

„To je bilo baš zabavno! Pogotovo prolazak pored lavova i borba sa Apolionom, ili prolazak kroz dolinu u kojoj žive goblini!” – uzviknula je Džo.

„Ja sam posebno volela kada nam ispadnu džakovi i skotrljaju se niz stepenice”, rekla je Meg.

„Meni je omiljeni deo bio izlazak na terasu, gde su bile saksije sa cvećem i sve one druge lepe stvari, gde smo pevale na suncu”, rekla je Bet, a na licu joj se pojavio osmeh dok se prisećala lepih trenutaka.

„Ne sećam se baš mnogo toga, osim da sam se plašila podruma i mračnog ulaza i da sam najviše volela kolače i mleko koji su nas čekali na vrhu. Da nisam odrasla, rado bih se toga ponovo igrala”, rekla je Ejmi tonom dvanaestogodišnje devojčice koja se odlučno odriče detinjarija.

„Nikada čovek ne može biti prestar za tu igru, draga moja, to je igra koju igramo čitavog života, na ovaj ili na onaj način. Svako nosi neki teret na leđima, put je uvek pred nama a žudnja za srećom je ono što nas vodi kroz razne teškoće i greške do konačnog mira, odnosno do Nebeskog grada. A sad je, male moje hodočasnice, vreme da krenete ponovo, ne u igri, ovoga puta stvarno, pa ćemo videti dokle ćete stići pre nego što se otac vrati kući.”

„Stvarno, mama? Gde su džakovi?”, upitala je Ejmi, koja je sve shvatala doslovno.

„Svaka od vas je maločas rekla šta je njen teret, osim Bet. Pretpostavljam da to znači da ga nema?” – odgovorila je mama.

„Naravno da ga ima. Moj teret su sudovi i krpe, to što zavidim devojčicama koje imaju klavire i što se plašim ljudi.”

Sve su se nekako suzdržale da se ne nasmeju kako je ne bi povredile.

„Hajde da probamo”, rekla je Meg. „To je samo još jedan način da pokušamo da budemo dobre, a i priča nam može biti od pomoći. Nije dovoljno samo želeći da budeš dobar, to uopšte nije lako. Ponekad to zaboravimo i ne trudimo se dovoljno.”

„Večeras smo bile u Močvari očaja. Majka je došla i pomogla nam je da se izvučemo, baš kao Pomoć u knjizi. Moramo imati mapu puta. Šta bi nam moglo poslužiti za to?” – pitala je Džo, oduševljena činjenicom da će njena dosadna dužnost biti obogaćena fikcijom.

„Ujutro, na Božić, pogledajte ispod jastuka. Tamo ćete pronaći vodič”, odgovorila je gospođa Marč.

Razmatrale su svoj novi plan dok je stara Hana raspremala sto a onda su izvadile korpe i počele da vezu posteljinu za strinu Marč. To nije bio baš zanimljiv posao, ali večeras niko nije gundao. Džo je predložila da posteljinu podele na četiri dela i da ih nazovu Evropa, Azija, Afrika i Amerika, i one su to prihvatile. Na taj način su brzo napredovale, naročito kada bi razgovarale o različitim državama dok su vezle kroz njih.

U devet sati su prekinule posao i počele da pevaju, kao i obično, dok ne krenu na spavanje. Niko osim Bet nije umeo da se izbori sa starim klaviirom. Samo je ona znala kako da nežno pritiska žute dirke i prati jednostavne pesme koje su pevale. Meg je imala divan glas pa su ona i majka predvodile mali hor. Ejmi je pevala poput zrikavca, a Džo je terala po svom, povremeno mašeći tonove. Još kad su bile male postao im je kućni običaj da kraj dana provedu uz pesmu. Kućom se uz prve zrake sunca širio mamin glas, poput pesme slavuja, a tim istim zvukom završavale su se i večeri jer devojke nikada nisu ni pomislile da su previše odrasle da pevaju poznatu porodičnu uspavanku.

Bvistaj, bvistaj, zvezdo maja...

2. Srećan Božić

Tog sivog božićnog jutra prva se probudila Džo. Na kaminu nije videla čarapu sa poklonima i zbog toga se razočarala baš kao jednom davno kada je njena čarapa pala sa kamina zbog težine poklona u njoj. Onda se setila majčinog obećanja i brzo je zavukla ruku pod jastuk, odakle je izvukla knjigu sa crvenim koricama. Odmah je prepoznala knjigu: bila je to prelepa stara priča o najboljem životu koji je iko proživeo i Džo je pomislila kako je to odličan vodič za hodočasnike kojima predstoji dugo putovanje. Probudila je Meg poželevši joj srećan Božić i rekla joj da pogleda ispod svog jastuka. Tamo se nalazila zelena knjiga, sa istom pričom između koricama, i majčinom posvetom koja je poklonima davala posebnu vrednost. Njihovo preturanje probudilo je i Bet i Ejmi koje su takođe ispod svojih jastuka pronašle knjige – jedna golubije sivu, druga plavu. Ubrzo su sve četiri s divljenjem gledale svoje knjige i razgovarale o njima dok je nebo poprimalo rozikaste nijanse koje su najavljivale novi dan.

Iako je ostavljala utisak uobražene devojke, Meg je bila vrlo blaga i svojom prirodom je i nesvesno uticala na sestre, prvenstveno na Džo koja ju je veoma volela, ugledala se na nju i rado prihvatila njene savete.

„Devojke”, rekla je Meg ozbiljno, gledajući sestre. „Mama želi da pročitamo, volimo i pazimo na ovu knjigu, zato treba da počnemo odmah. Otkako je otac otišao u rat, postale smo prilično rasejane. Vi radite šta želite, ali ja ću svoju knjigu držati ovde na stolu i svakog jutra ću pročitati nekoliko strana, čim otvorim oči. Znam da će mi to biti od koristi i da će mi pomoći da lakše prebrodim dan.”

Rekavši to otvorila je knjigu i počela da čita. Džo je sela pored nje, obgrlila je rukom i naslonila svoj obraz na njen kako bi i ona mogla da čita. Takva tišina i ozbiljnost nisu se često vidale na njenom nemirnom licu.

„Kako je Meg dobra! Dođi, Ejmi, hajde i mi da čitamo. Pomoći ću ti ako naiđemo na neku tešku reč, a one će nam objasniti ono što ne razumemo”, šapnula je Bet, zadivljena lepim knjigama i primerom svojih sestara.

„Srećna sam što je moja knjiga plava”, rekla je Ejmi. Sobe je ispunila tišina koju je remetilo samo povremeno šuštanje stranica i zraci zimskog sunca koji su pametne glavice i zamišljena lica sestara okupali božićnim pozdravima.

„Gde je mama?“ – pitala je Meg sat i po kasnije, dok su ona i Džo silazile niz stepenište kako bi joj zahvalile na poklonima.

„Bog sveti zna. Neki jadničak je došao da prosi i vaša majka je odmah otrčala da vidi šta mu treba. Nikad nisam videla da neko toliko voli da poklanja hranu, piće, odeću i ogrev“, odgovorila je Hana. Hana je živela sa njima još otkako se Meg rodila, pa je za porodicu predstavljala mnogo više od sluge. Smatrali su je prijateljicom.

„Brzo će se vratiti, rekla bih. Počni da pečeš kolače i postaraj se da sve bude spremno“, rekla je Meg i nehajno pogledala ka korpama sa poklonima sakrivenim ispod sofe. „Gde je Ejmina bočica sa kolonjskom vodom?“ – pitala je kada je shvatila da samo ona nedostaje.

„Malopre ju je odnela. Htela je da je ukrasi vrpcom, ili tako nečim“, odgovorila je Džo, plešući po sobi u papučama koje je kupila za majku.

„Baš su lepe moje maramice, zar ne? Hana ih je oprala i opeglala a ja sam ih sama izvezla!“ – rekla je Bet, ponosno gledajući pomalo nejednaka slova sa kojima se toliko namučila.

„Mukica! Umesto da napiše ‘MM’ napisala je ‘Majka’. To je tako smešno!“ – uzviknula je Džo.

„Zar nije tako bolje? Mislila sam da jeste, jer i Meg ima inicijale M. M. a ja ne želim da ih iko koristi osim mame“, odgovorila je Bet zabrinuto.

„U redu je, draga. To je odlična ideja – i vrlo osećajna pride – sada niko ne može greškom da ih uzme. Sigurna sam da će biti oduševljena“, rekla je Meg. Namrštila se prema Džoi i odmah zatim uputila Bet iskren osmeh.

„Evo majke. Brzo, sakrijte korpu!“ – uzviknula je Džo pošto je čula ulazna vrata i korake koji su im se približavali.

U sobu je utrčala Ejmi, zbunjena jer ih je videla na okupu.

„Gde si ti do sada? I šta to kriješ iza leđa?“ – pitala je Meg, začuđena što je Ejmi, poznata po tome što je prilično lenja, izašla iz kuće tako rano.

„Prestani da mi se smeješ, Džo! Nisam želela da neka od vas sazna. Htela sam da zamenim malu bocu za veću i dala sam *sav* novac koji sam imala za nju. Stvarno se trudim da više ne budem sebična.“

Ejmi im je pokazala luksuznu bočicu kojom je zamenila onu jeftiniju. Izgledala je tako iskreno i ponizno u svom pokušaju da sebe ne stavi na prvo mesto i Meg prosto nije mogla da odoli da je ne zagrlji čvrsto, a Džo ju je nazvala „pravim malim asom“. Bet je odjurila do prozora i ubrala cvet kojim je ukrasila mamin novi poklon.

³ Mrs (gospoda) Marč.

„Nakon onoga o čemu smo jutros čitale i razgovarale bilo me je tako sramota, pa sam odlučila da odmah odem do prodavnice i zamenim malu bočicu za veću. Mnogo mi je drago zbog toga jer je sad moj poklon najlepši!”

Ponovo su se čula ulazna vrata i devojke su brzo sakrile korpu ispod sofe i sele za sto.

„Srećan Božić, mama! Da ih slavimo još mnogo! Hvala za knjige, već smo počele da čitamo i čitaćemo svakog svakcijatog dana!” – uzvikivale su devojke uglas.

„Srećan Božić, drage moje devojke! Drago mi je da ste odmah počele i nadam se da ćete zaista nastaviti tako. Imam nešto da vam kažem pre nego što počnemo sa jelom. Nedaleko odavde živi jedna jadna žena sa novorođenčecom. Njeno šestoro dece sklupčano je u jednom krevetu kako se ne bi posmrzavali jer nemaju novca za ogrev. U kući nemaju ni trunčicu hrane. Najstariji dečak je danas došao da se požali da su gladni i da im je hladno. Kako bi bilo da im odnesemo naš doručak kao poklon za Božić?”

Devojke su bile izuzetno gladne jer su čekale majku skoro čitav sat. Zbog toga na trenutak nijedna nije progovorila, ali samo na trenutak! Prva se javila Džo, vidno uzbuđena: „Dobro je što nismo počele bez tebe!”

„Mogu li ja da ti pomognem da im odneseš hranu?” – pitala je Bet.

„Ja ću poneti krem i mafine”, dodala je Ejmi, hrabro se odričući baš onoga što je najviše volela.

Meg je već pokrivala žitarice i ređala kriške hleba na veliki tanjir.

„Znala sam da ćete pristati”, rekla je gospođa Marč zadovoljno se smešeći. „Sve ćete poći sa mnom a kada se vratimo, doručkovaćemo hleb i mleko. Nadoknadiću vam to lepom večerom”.

Začas su bile spremne da krenu. Na njihovu sreću još je bilo rano i ulice su bile puste. Nisu srele mnogo ljudi i niko se nije smejaio ovoj čudnoj maloj sviti.

Stigle su do jadne, gole sobe sa slomljenim prozorima, hladnim ognjištem i posteljinom u ritama, u kojoj je živela bolesna majka sa uplakanom bebom i bledom, gladnom dečicom šćućurenom ispod olinjalog ćebeta. Kada su devojke ušle u sobu sve oči su bile uprte u njih. Dočekao ih je slabašni osmeh na usnama poplavelim od hladnoće.

„*Ach, mein Gott!*⁴ Posetili su nas anđeli!” – uzviknula je jadna žena kroz suze.

⁴ *Nem. O moj bože!*

„Neki čudni anđeli sa kapama i rukavicama,” odgovorila je Džo i nasmejala ostale.

Posle samo nekoliko trenutaka zaista se činilo kao da su sobu posetila nebeska bića. Hana je palila vatru ogrevom koji je donela, pošto je starim kapama i svojim ogrtačem zapušila rupe na prozorima. Gospođa Marč je sirotij ženi najpre sipala čaj i kašu, tešeći je istovremeno obećanjima da će nastaviti da im pomažu. Potom je obukla bebu u novu odeću pažljivo i nežno, kao da se radi o njenom sopstvenom detetu. Za to vreme su devojke postavile sto i dovele decu da se ogreju pored vatre. Hranile su ih kao gladne ptice, uz smeh, priču i napor da razumeju njihov ne baš dobar engleski.

„*Das ist gut! Die Engel-kinder*⁵!” – uzvikivala su deca dok su radosno žvakala i grejala ruke iznad plamena.

Ovo je bio prvi put da neko sestre Marč uporedi sa anđelima. To im se veoma dopalo, posebno Džo, koja je od malena bila poznata kao Sančo. Iako nisu baš mnogo jele, za njih je to bio jedan od najboljih doručaka. Dok su išle kući, ostavljajući iza sebe radosnu porodicu, u čitavom gradu niko nije bio srećniji od njih četiri, devojčica praznih stomaka koje su se tog jutra odrekle bogatog božićnog doručka i zadovoljile se hlebom i mlekom.

„Ovo je pravi primer kako da voliš bližnjeg svog više nego sebe. Sviđa mi se,” rekla je Meg sestrama. Iskoristile su trenutak dok je mama skupljala staru odeću za porodicu Hamel da izvade poklone iz tajnog skrovišta.

Prizor na stolu nije bio spektakularan, ali je svaki paketić odisao ljubavlju, a visoka vaza sa crvenim ružama i belim hrizantemama dala je postavci dodatnu dozu elegancije.

„Evo, dolazi! Spremi se, Bet! Ejmi, otvori vrata! Tri puta ura za mamu!” – uzviknula je Džo, igrajući ukrug dok je Meg navodila majku da sedne na počasno mesto.

Bet je zasvirala najveseliji marš iz svog repertoara, Ejmi je otvorila vrata a Meg je izigrala batlera. Gospođa Marč je bila istinski iznenađena i dirnuta. Smešila se očiju vlažnih od suza dok je otvarala poklone i čitala posvete. Odmah je obula papuče, stavila novu maramicu u džep i namirisala se Ejminom kolonjskom vodom. Rukavice su joj idealno pristajale.

Usledili su poljupci, praćeni smehom i razgovorom. Upravo su te male stvari ono što takva porodična okupljanja čini prijatnim i zbog čega ih pamtimo dugo nakon što se završe.

⁵ *Nem.* Ovo je dobro! Deca-anđeli!

Neplanirane aktivnosti oduzele su im tog jutra više vremena nego što su planirale, pa su ostatak dana posvetile pripremama za večernju predstavu. Devojke su bile isuviše mlade za redovne odlaske u pozorište i nedovoljno bogate da sebi priušte preveliki trošak oko priprema, ali ujedno i dovoljno domišljate da maštom i kreativnošću nadomeste sve te nedostatke. Improvizacija im je išla od ruke – napravile su gitare od kartona, a antičke lampe od starih kantica za puter koje su prekrile srebrnim papirom; od starih krpa sastavile su divne ogrtače koje su ukrasile isečenim delovima limenki. Istim trikom su se poslužile i za pravljenje vojnih oklopa. Premeštanje nameštaja za potrebe pozorišne bine ispunilo je prostoriju radošću i smehom.

U glumačkoj postavi nije bilo muškaraca pa je Džo, sa neskrivenim zadovoljstvom, preuzela muške uloge. Posebno se radovala kožnim čizmama – poklonu od prijateljice koja je znala jednu damu koja poznaje glumca! Te čizme, zajedno sa starim mačem i ogrtačem koje je, kako joj je rečeno, neki slikar koristio kao kostim za svoje modele, za Džo su predstavljali pravo blago i trudila se da ih koristi kad god joj se za to ukaže prilika. Nedovoljan broj učesnika zahtevao je od glavnih glumica da igraju po nekoliko uloga, pa im treba posebno čestitati na uloženom trudu da nauče po tri ili četiri uloge, neprimetno se presvuku iza scene i za to vreme pomognu u nameštanju scenografije. To je bila odlična vežba za njihov um, pritom veoma zabavna, u kojoj su devojke provele sate koji bi, u suprotnom, bili protraćeni na bogzna šta.

Te božićne večeri je dvanaest pozvanih devojčica sedelo na krevetu koji je sada imao ulogu partera i s nestrpljenjem gledalo u žutu zavesu koja je zaklanjala binu. Iza zavese se video dim od lampe i čulo se komešanje i došaptavanje, uz povremeni kikot koji bi ispustila Ejmi, poznata po tome što ne ume da sakrije uzbuđenje. Konačno se začulo zvonce, zavese su se razmakle i „Operska tragedija” je mogla da počne.

Sudeći po programu, saksije sa žbunjem raspoređene po zelenoj čoji predstavljale su „Mračnu šumu”. U daljini se nazirala pećina, sastavljena od dva pisaača stola i vešalice. U pećini je gorela vatra nad kojom se nagnjala veštica i mešala napitak u kotlu. Bina je bila mračna i svetlost vatre je davala odličan efekat, pogotovo uz paru koja se izdizala iz veštičinog kotla. Nakon što je publici dato dovoljno vremena da prouči scenografiju, na scenu je izašao Igo, glavni negativac: imao je crnu bradu, nakrivljeni šešir, misteriozni ogrtač, čizme i mač koji mu se klatio o pojasu. Pošto se

prošetao po bini, stavio je ruku na čelo i zapevao dramatičnu pesmu. Najpre je pevao o mržnji koju je osećao prema Rodrigu i ljubavi koju je osećao prema Zari, a zatim i o svojoj rešenosti da ubije onog prvog kako bi pridobio ljubav one druge. Duboki tonovi Igoovog glasa, povremeno prekinuti uzvicima koji su nagoveštavali njegova snažna osećanja, zaista su bili impresivni. Publika je koristila svaki njegov predah za gromoglasan aplauz. Uz naklon glumca koji je odavno navikao na ovakve reakcije, prišao je pećini i naredio veštici Hagar da mu se pridruži: „Pozdrav, pomoćnice! Potrebna mi je tvoja pomoć!”

Na scenu je izašla Meg sa sedom perikom koja joj je prekrivala lice, obučena u crno-crvenu haljinu. U ruci je imala skiptar, a na leđima ogrtač ukrašen misterioznim simbolima. Igo je tražio da mu napravi dva napitka: jedan koji će Zaru naterati da ga zavoli i drugi kojim će uništiti Rodriga. Hagar je kroz pesmu obećala oba i okrenula se da prizove duhove koji će joj pomoći u pravljenju ljubavnog napitka.

*Hajde izađi iz doma svog,
Duše, čuj reči poziva mog!
Rođen u ružama, rosom se hranio,
Magičnim moćima dobre duše branio.
Donesi mi, i budi brz poput munje,
Ljubavni napitak sa mirisom dunje;
Nek bude sladak, delotvoran i jak,
Duše, znam da te ne može prizvati svak!*

Iz pećine se u tom trenutku, praćena blagim tonovima muzike, pojavila prilika u oblaku belog dima. Krila su joj bila posuta sjajem, imala je zlatnu kosu i venac od ruža na glavi. Pevala je mašući štapićem i, čim je spustila bočicu sa napitkom pred stopala veštice, nestala. Veštica je ponovo zapevala i prizvala još jedno neobično biće. Ovoga puta je to bio ružni, crni gnom koji je bacio svoju bočicu ka Igo i nestao uz zao smeh. Igo se zahvalio veštici, stavio bočice sa napicima u čizme i povukao se sa scene. Hagar je tu priliku iskoristila da obavesti publiku da je Igo u prošlosti ubio nekoliko njenih prijatelja, zbog čega ga je veštica proklela. Sada je dobila priliku da mu pomuti planove i konačno mu se osveti. Nakon ove scene zavesa se spustila i publika je mogla da protegne noge i razmeni utiske o onome što je videla uz slatkiše koji su bili posluženi.

*Stigao sam ovde
Iz svog vazdušastog doma
Daleko, daleko sa Meseca.
Pamet u glavu,
Iskoristi magiju gnoma,
Jer vreme njeno dejstvo preseca!*

Pre nego što se zavesa ponovo podigla, iza scene se čulo nekakvo kuckanje. Kada je publika najzad videla novu scenografiju, svi su zaboravili na podužu pauzu. Pred njima je bio zadržavajući prizor: kula se uzdizala do same tavanice, a na njenoj polovini stajao je prozor iza kojeg je dopirala svetlost lampe. Iza belih zavesa pojavila se Zara u predivnoj srebrno-plavoj haljini. Čekala je Rodriga koji je baš u tom trenutku stupio na pozornicu, jednako raskošno odeven. Na sebi je imao šešir s perjem ispod kojeg su izvirivale smeđe lokne, crveni ogrtač, gitaru okačenu preko ramena i, naravno, već dobro poznate čizme. Kleknuo je ispred kule i zapevao dirljivu serenadu. Zara mu je odgovorila pesmom i, nakon kraćeg dijaloga praćenog muzikom, pristala da pobegne sa njim. Usledio je najdramatičniji deo predstave. Rodrigo je ispod ogrtača izvadio lestve od konopca, dobio ih Zari i pozvao je da siđe sa kule. Zara je uplašeno kročila na lestve i samo što je krenula da se baci Rodrigu u naručje – avaj, jedna Zara! – zaboravila je na dugački šlep svoje haljine koji se zakačio za improvizovani prozor! Čitava kula je počela da se nagnje da bi konačno pala uz glasan tresak i zatrpala nesrećne ljubavnike!

Publika je jednoglasno uzdahnula dok je posmatrala čizme kako mlataraju iz ruševina na sceni. Videli su samo raščupane zlatne lokne kako se pomaljaju iz gomile vičući: „Rekla sam ti! Lepo sam ti rekla!”

Jedini pribran, okrutni Don Pedro utrčao je na scenu i šapnuo joj dok je pokušavao da je podigne na noge: „Prestani da se smeješ! Pravi se da se ništa nije dogodilo!” Naredio je Rodrigu da ustane i besno ga je prote-
rao iz svog kraljevstva. Iako vidno uznemiren činjenicom da se čitava kula upravo obušila na njega, Rodrigo se suprotstavio starcu i odbio da mu se povinuje. Ohrabrena Rodrigovim postupkom, Zara je učinila isto. Tada je Don Pedro naredio da se oboje zatvore u najmračniju tamnicu u zamku i na sceni se pojavio maleni tamničar sa lancima u rukama. Izgledao je prestrašeno, a delovalo je i kao da je zaboravio tekst koji je trebalo da izgovori dok je vodio nesrećni par sa pozornice.

Treći čin se odvijao u jednoj od dvorana u zamku. U njemu se ponovo pojavila Hagar koja je došla da oslobodi dvoje zaljubljenih i dokrajči Igoa. Veštica se sakrila kada je čula da Igo dolazi i, tako sakrivena, videla je kako sipa njene napitke u čaše sa vinom. Igo je pozvao stidljivog tamničara: „Odnesi ovo zatvorenicima i reci im da ću uskoro doći”. Tamničar je sklonio Igoa sa scene kako bi mu nešto rekao u poverenju, što je Hagar iskoristila da zameni čaše novim u kojima se nalazilo čisto vino. Nakon što se vratio, tamničar je odneo čaše a Hagar je na sto stavila onu u kojoj se nalazio napitak namenjen Rodrigu. Nakon dugog monologa koji je izrecitovao publici, Igo je prilično ožedneo i uhvatio se za čašu koju mu je podmetnula veštica. Čim je iskapio vino, otrov je počeo da deluje i Igo je ubrzo pao na zemlju. Dok se borio za poslednji dah, Hagar mu je kroz veoma melodičnu i upečatljivu pesmu saopštila šta je učinila.

Ovo je zaista bila jeziva scena, iako bi neko pomislio da bi prethodno rušenje kule moglo baciti senku na umiranje glavnog negativca. Publika je aplauzom pozvala glumce nazad na scenu i Igo je poveo Hagar čije je pevanje zasluženno smatrano najboljim delom čitave predstave.

Četvrti čin započeo je scenom u kojoj se nesrećni Rodrigo priprema za smrt jer mu je rečeno da ga je Zara napustila. U trenutku kada se spremao da sebi zarije bodež u srce, začuo je prijatnu melodiju koja je dopirala kroz prozor. Iz pesme je saznao da mu je Zara verna, ali i da je u nevolji i da je samo on može spasti. Odjednom se pred njim pojavio ključ od tamnice i Rodrigo je u ekstazi pokidao lance kojima je bio vezan i otrčao sa scene da nađe i spase svoju voljenu.

Peti čin otvorila je žučna svađa između Zare i Don Pedra koji svoju ćerku želi da pošalje u manastir, ali ona za to neće ni da čuje. Zaru je ova vest veoma pogodila i samo što nije pala u nesvest kad na scenu stupi Rodrigo i od Don Pedra zatraži njenu ruku. Don Pedro je odbio, jer je Rodrigo siromašan, i njih troje opet počinju da viču i dramatično gestikuliraju. U tom trenutku, na sceni im se pridružuje preplašeni sluga sa pismom i torbom od Hagar koja je, pre toga, misteriozno nestala. Veštica je napisala da je mladom paru zaveštala neprocenjivo bogatstvo, kao i da će Don Pedro zauvek biti proklet ako im ne dozvoli da provedu život zajedno, u sreći. Kada je Don Pedro ugledao zlato koje se iz torbe rasulo po bini, odjednom je omekšao. Pristao je da Rodrigu da ruku svoje ćerke i svi su zajedno zapevali. Zavesa je prekrila poslednju scenu u kojoj zaljubljeni par kleči pred Don Pedrom i zahvaljuje mu na datom blagoslovu.

Kraj predstave je pozdravljen gromoglasnim aplauzom i tolikim oduševljenjem publike da je improvizovani parter popustio pod gledaocima. Rodrigo i Don Pedro su pritrčali u pomoć i mada nekoliko gledalaca nije mogla da dođe do daha od smejanja, niko nije povređen. Uzbuđenje je trajalo dugo, sve dok u prostoriju nije došla Hana da devojkama prenese mamine pozdrave i zamoli ih da siđu na večeru.

Prizor na stolu je zatekao i glumice koje su iznenađeno gledale jedna drugu. Mama je imala običaj da ih s vremena na vreme iznenadi sitnicama, ali ovako postavljen sto nisu videle još otkako je njihov otac izgubio bogatstvo. Bilo je tu svega: sladoleda (čak dve vrste, beli i roze), kolača, voća, francuskih bombona i u sredini stola četiri divna buketa cveća.

Devojke su ostale bez daha. Gledale su čas u sto, čas u majku koja je izgledala kao da beskrajno uživa u nastaloj situaciji.

„Jesu li ovo donele vile?“ – upitala je Ejmi.

„Mora da je Deda Mraz“, odgovorila je Bet.

„Mislim da je to mamino maslo“, rekla je Meg smešeći se ispod sive brade koja joj je i dalje bila zalepljena na lice.

„Možda nam je strina Marč poslala večeru“, palo je na pamet Džo.

„Nijedna nije pogodila. Ovo je poklon od starog gospodina Lorensa“, rekla je gospođa Marč.

„Deda mladog Lorensa! Odakle mu ta ideja? Pa mi ga uopšte ne poznajemo!“ – uzviknula je Meg.

„Hana je ispričala njegovoj kućnoj pomoćnici o vašoj današnjoj avanturi. On jeste prilično čudan gospodin, ali izgleda da ga je ta priča ganula. Poznavao se sa mojim ocem i danas mi je poslao poruku u kojoj je napisao kako se nada da ću mu dopustiti da vam pošalje mali poklon kao znak prijateljstva. Naravno da nisam mogla da odbijem, tako da ste dobile pravu malu gozbu da nadoknadite današnji doručak.“

„To je sigurno bila dečakova ideja, sigurno! On je divan momak i baš bih volela da se upoznamo. Deluje kao da bi i on to želeo, ali tako je stidljiv a Meg mi ne dozvoljava da razgovaram sa njim kada ga sretnemo na ulici“, rekla je Džo dok su poslužavnici kružili iz ruke u ruku, a sladoled se topio u ustima uz povremene uzdahe zadovoljstva.

„Mislite na ljude koji stanuju u onoj velikoj kući pored, zar ne?“ – pitala je jedna od devojaka iz publike. „Moj majka poznaje starog gospodina Lorensa i uvek kaže da je isuviše ponosan i da ne voli da se druži sa komšijama. Unuka stalno drži zatvorenog u kući, osim kada ide na jahanje

ili u šetnje sa svojim učiteljem, i tera ga da uči kad god može. Pozvale smo ga na zabavu jednom, ali nije se pojavio. Mama kaže da je veoma fin, ali on nikada ne razgovara sa nama.”

„Naša mačka je jednom pobešla i on ju je vratio pa smo malo pričali preko ograde. Odlično smo se slagali – pričali smo uglavnom o kriketu i tako tome – ali je naišla Meg i on je odmah otišao. Rešena sam da ga upoznam jer mu je preko potrebno malo zabave, uverena sam da je tako”, rekla je Džo odlučno.

„Meni se dopadaju njegovi maniri i izgleda kao pravi mali gospodin; tako da nemam ništa protiv da se upoznate ukoliko se za to ukaže prilika. On je lično doneo ovo cveće i pozvala bih ga unutra da sam znala šta se tačno zbiva tamo gore. Izgledao je tako tužno kad je odlazio; čuo je veselu galamu i sigurno je pozeleo da vam se pridruži.”

„Učinila si mu uslugu jer ga nisi pozvala”, nasmejala se Džo gledajući u patos. „Ali spremićemo novu predstavu koju će moći da gleda. Možda bi čak mogao i da glumi. Zar to ne bi bilo divno?”

„Nikada nisam dobila ovako lep buket! Kako je samo lep!” – Meg je zadivljeno gledala cveće.

„Stvarno su divni. Ali meni su ruže koje sam dobila od Bet ipak draže”, rekla je gospođa Marč i pomirisala već upola osušen cvet koji joj je bio zadenut za pojas.

Bet se sklupčala uz majku i šapnula: „Volela bih da mogu da pošaljem svoj deo večere ocu. Sigurna sam da njegovo božićno veče nije prijatno kao naše.”